

Wij Juliana, bij de gratie Gods,
Koningin der Nederlanden,
Prinses van Oranje-Nassau, enz, enz, enz.

28 april 1958

No. 9

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie, van 18 april 1958, nr. 23244 Directie Binnenslands Bestuur, Afdeling Bestuurszaken, Bureau Kabinetzaken;
Gezien het verzoek van de raad der gemeente Werkendam van 3 februari 1958, tot het verlenen van een wapen;
Gelet op het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, nr. 32, en het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Stb. nr. 181;
De Hoge Raad van Adel gehoord;

HEBBAN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

aan de gemeente Werkendam een wapen te verlenen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:

"Zwaluwstaartig dooraneden:

- I. Van goud, beladen met een dwarsbalk van azuur, waarop een saam van zilver en vergezeld van drie aan de poten geknotte eendvogels van azuur;
- II. Van sinopel, beladen met een keper van goud en vergezeld van drie tarweschoven van hetzelfde.

Het schild gedekt met een goudenkroon van drie bladen en twee paarden."

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit.

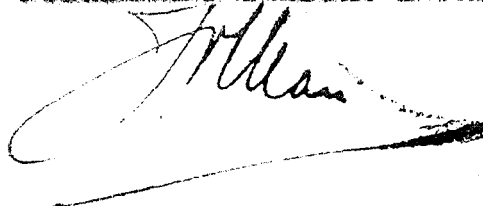
Soestdijk, 28 april 1958

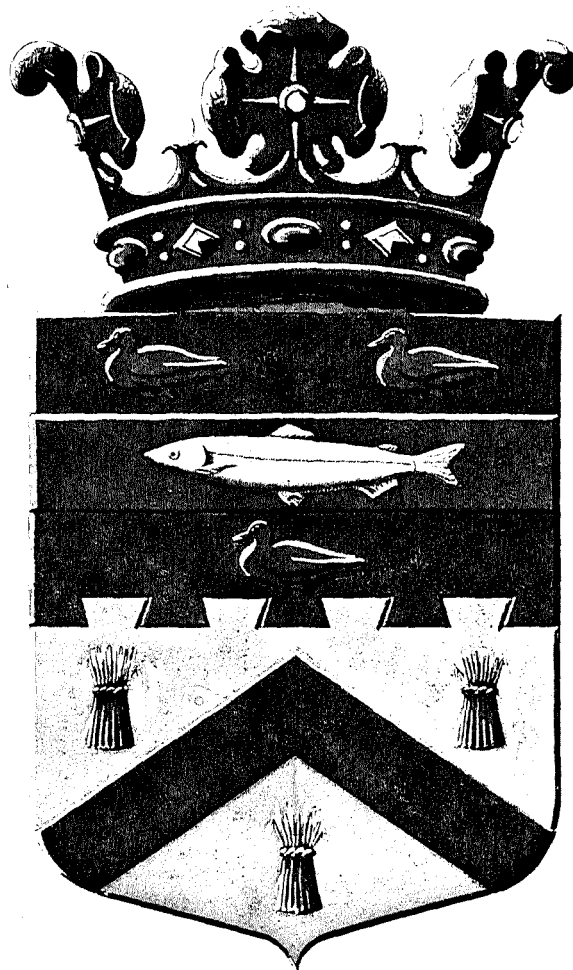
(get.) J U L I A N A.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,
BEZITSVORMING EN PUBLIEKRECHTELIJKE
BEDRIJFSORGANISATIE,

(get.) S T R U Y C K E N.

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
DE SECRETARIS-GENERAAL VAN HET MINISTERIE
VAN BINNENLANDSE ZAKEN, BEZITSVORMING
EN PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE

DEN HAAG, 15 AUG. '57

WERKENDAM

J.P.v.d.DRIEF

1
Wij Juliana, bij de gratie Gods,
Koningin der Nederlanden,
Prinses van Oranje-Nassau, enz, enz, enz

- 2 DECEMBER 1978

No. 7

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 16 november 1978, Nr. B78/3355, Directie Binnenlands Bestuur, Afdeling Wetgeving en Bestuurszaken;

Gezien het verzoekschrift van Burgemeester en Wethouders van Werkendam, van 20 juni 1978, nr. 2020/-2.07.13, tot wijziging van het wapen van die gemeente;

G e l e t o p het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, nr. 32 en het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Stb. nr. 181;

De Hoge Raad van Adel gehoord;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

- a. het Koninklijk besluit van 28 april 1958, nr. 9, waarbij aan de gemeente Werkendam een wapen verleend werd, in te trekken;
- b. aan de gemeente Werkendam een wapen te verlenen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:
"Doorsneden; I in goud een dwarsbalk, vergezeld van drie merletten, alles van azuur; II in sinopel een keper van goud, boven vergezeld van twee afgewende zalmen van zilver, gevind van keel, beneden van een korenschoof van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels."

- Onze -

Onze Minister van Binnenlandse Zaken is bevestigd met de uitvoering van dit besluit.

Soestdijk, 2 december 1978

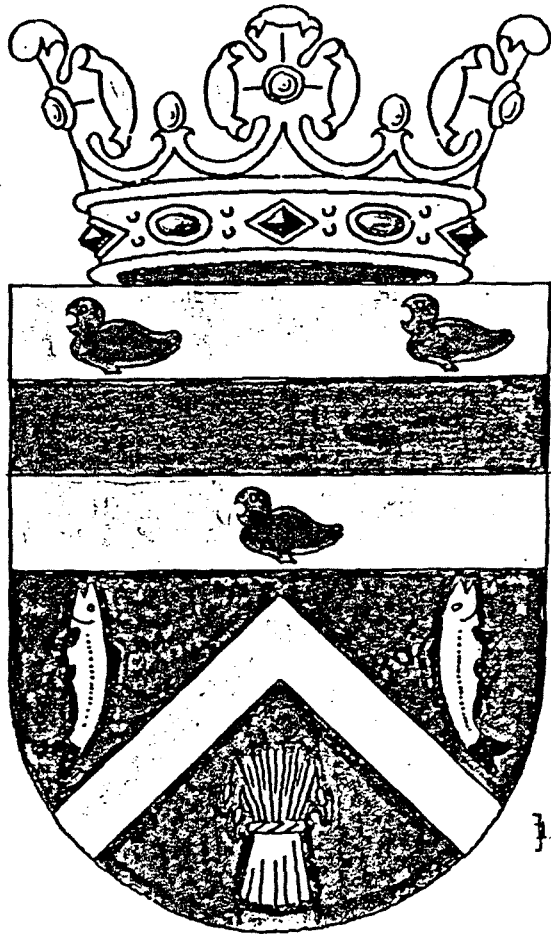
(get.) J U L I A N A

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

(get.) H. WIEGEL

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
HET HOOFD POST- EN ARCHIEFZAKEN VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

J. Jansen
plv.

gemeente werkendam

De Gemeentelijke Archiefdienst
Bergen op Zoom
Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

werkendam, sleeuwijk, nieuwendijk

uw brief : 7 maart 1989
uw kenmerk :
ons kenmerk :
afdeling : AZ toestel: 144
Onderwerp : Wapendiploma's.

werkendam, 17. mei 1989

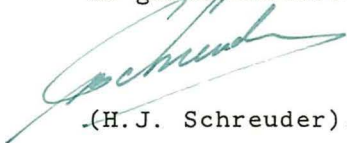
VERZONDEN 18 MEI 1989

Geachte mevrouw/heer,

Hierbij doe ik u toekomen de wapendiploma's van de vroegere gemeenten Werkendam, De Werken en Sleeuwijk.

Voor wat betreft het wapendiploma van de vroegere gemeente Almkerk deel ik u mede dat deze zich niet in het gemeentehuis van de gemeente Werkendam bevindt. Hiervoor zou ik u willen verwijzen naar de gemeente Woudrichem, Raadhuisplein 1 te Woudrichem (tel. 01833-3333) of het Streekarchivariaat Land van Heusden en Altena, Demer 30a te Heusden (tel. 04162-1901).

Hoogachtend,
de gemeentesekretaris,

(H.J. Schreuder).

typ.: AKB/AB
koll.: 2
bijl.: (2)

AZ/5078

Het wapen van Werkendam.

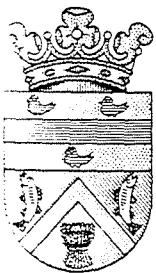
Het gemeentebestuur van Werkendam heeft zich enige tijd geleden tot H.M. de Koningin gewend met verzoek een nieuw wapen te mogen ontvangen omdat een groot deel van de opgeheven gemeente Almkerk bij deze gemeente was gevoegd.

Het was de tweede ingrijpende wijziging der gemeentegrenzen: in 1950 was de oude gemeente Werkendam verenigd met De Werken en Sleeuwijk en dat was verwerkt in een nieuw wapen, waarbij de beide oude wapens gecombineerd waren op een zwaluwstaartig doorsneden schild, waarop Werkendam de bovenste schildhelft vulde en De Werken en Sleeuwijk de onderste.

Almkerk voerde een wapen met twee rode zalmen als wapenfiguren op een gouden veld. Op de in 1909 vervaardigde officiële tekening zijn zij afgebeeld alsof ze stijf bevroren zijn.

Aanvankelijk werd de oplossing gezocht in vervanging van de wat een onrustig beeld opleverende zwaluwstaartige doorsnijding door een gewone rechthoekige en door de middelste korenschoof in de onderste schildhelft te vervangen door een uit de schildrand opspringende zalm. Bij nadere overweging leek het echter beter beide zalmen van Almkerk over te nemen en deze te plaatsen aan weerskanten van de keper, waaronder dan één korenschoof behouden zou blijven. Het bekende wapen van het Land van Altena vertoont twee afgewende zalmen en hierbij zou het nieuwe wapen zich dan goed aanpassen. Aldus werd besloten en de zalmen werden van zilver en met rode vinnen naast de keper geplaatst.

Het wapen werd verleend bij Koninklijk Besluit van 2 december 1978, No. 7. De officiële beschrijving luidt als volgt:

„Doorsneden; I in goud een dwarsbalk, vergezeld van drie merletten, alles van azuur; II in sinopel een keper van goud, boven vergezeld van twee afgewende zalmen van zilver, gevind van keel, beneden van een korenschoof van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.”

G. A. BONTEKOE.

Paalvair.

Juist te laat om nog een noot toegevoegd te krijgen aan het artikeltje over het gemeentewapen van Neerijnen (1979, col. 53) bereikte mij van bevriende zijde de opmerking dat in de heraldische literatuur toch wel terecht pleegt te worden vermeld dat „vair” in zijn verschillende vormen de bontsoort die van de grijze eekhoorn afkomstig is, ook al kwam dat eerst in dat deel van Europa waar de heraldiek bloeide heel laat niet voor. Toen de republiek Venetië de handel in het westelijk bekken van de Middellandse Zee met de aangrenzende wateren praktisch geheel in handen had, importeerden daar ondernemende kooplieden de velletjes vanuit Zuid-Rusland. Men haalde ze uit Sudak, een haven in het zuiden van het schiereiland de Krim.

Het spreekt vanzelf, dat het bont daardoor kostbaar was en alleen door zeer vermogende leden van de adel kon worden gebruikt en even vanzelfsprekend niet in het gevecht, maar

wel op schilden die in de voor representatie dienende vertrekken van paleizen en kastelen de wanden sierden en niet vergeten ook de tribunes langs de tournooivelden.

Veel noordelijker dan Bourgondië zal het echte vair waarschijnlijk nooit zijn doorgedrongen. Grote rijkdom was zeldzaam en als men vair wilde gebruiken zal wel met vangende middelen, i.c. waarschijnlijk poes of konijn gewerkt.

Het blauw-wit kan worden verklaard door het feit dat de grijze eekhoorn blauwgrijs op de rug was en wit aan buikzijde.

Rodney Dennys aan wiens boek „The heraldic imagination” bovenstaande gegevens ontleend zijn, vermeldt dat de vader van de wereldreiziger Marco Polo zich met handel bezig hield.

G. A. BONTEKOE.

BOEKBESPREKING.

Kol Shearith Israel: Cien años de vida judia en Panama — A hundred years of Jewish life in Panama, 1876—1976. Panama, 1979. 487 pag.

De Gemeenschap Kol Shearith Israel, d.i. De Sterren, een overgeblevene uit Israel, opgericht in 1876, geeft een omvangrijk werk de geschiedenis weer van een kleine Joden van Spaanse en Portugese herkomst, die meer dan drie eeuwen geleden naar de Caraïbische Eilanden emigreerden.

Het boek — geschreven in het Spaans en het Engels — vangt aan met een beschouwing over de Sephardim, de Joden die het Iberisch Schiereiland reeds ten tijde van de cadnezar bevolkten. Het verhaalt over hun verbanning uit Spanje bij decreet van 2 augustus 1492, de Exodus, latere emigratie naar Duitsland (Hamburg), Nederland (Amsterdam), Denemarken en Brazilië.

Door de handel die Nederland op West-Indië had kregen vele Joodse families naar de Nieuwe Wereld. Omstreekt 1600 arriveerden de eersten in Panama, weldra gevolgd door anderen uit Curaçao en St. Thomas, thans uitgegroeid tot 140 families, waarvan sommige meer dan vijf generaties in Panama geboren zijn.

In dit werk worden uitgebreide genealogieën gegeven van families Piza, Maduro, Delvelle en Cordoze, biografieën van personen uit de geslachten Brandon, De Castro, Requena, De Lima Valencia, Sasso Maduro, Melhado en F.

De kerkgeschiedenis, de politiek en de handel, het alledaagse leven in deze gemeenschap wordt uitgebreid besproken. Voorts zijn vele afbeeldingen opgenomen van familieportretten, grafinscripties, krantenberichten, genealogische lijsten met namen. Onder de vele medewerkers die aan het boek — zo rijk aan historie en cultuur — tot stand brachten, moet wel de naam genoemd worden van E. Alvin (Bill) Fisher, een historicus, die meer dan veertig jaren (genealogisch onderzoek) verricht heeft en inmiddels vele publicaties op zijn naam heeft staan.

E. J. C. BOUTMY DE KAMPEL.

historische vereniging
werkendam en de werken ca.

correspondentieadres
Sasdijk 67
4251 AD Werkendam
tel. 0183 - 502528
RABO-bank 36.87.44.620

aan: NoordBrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
Purmerstraat 14
5628 HE Eindhoven
t.a.v. de heer J.Th.M. Melssen

Werkendam, 3 juli 1996

Geachte heer Melssen,

In aansluiting aan onze ontvangstbevestiging dd. 20 juni jl. reageren wij hiermede inhoudelijk op uw rapport.

Met alle respect voor de door U getrooste inspanning menen wij (bij gebrek aan intern voorhanden kennis) te hebben moeten vaststellen dat het voorstel voor de huidige gemeente Werkendam niet kan rekenen op steun vanuit de afdeling Heraldiek van het CBG, noch van de gemeente.

Als Historische Vereniging zien wij geen nodzaak tot herinvoering van wwapens voor niet meer zelfstandige dorpen, en onthouden ons zomede van het geven van een oordeel omtrent de gedane voorstellen voor de vroegere gemeenten Sleeuwijk, Werkendam en De Werken c.a.

Wij nemen echter aan dat deze lichamen ook zelfstandig tot een mening/advies zullen komen, en volgen de verdere ontwikkeling dan ook met interesse.

Inmiddels verblijven wij,
met vriendelijke groet,
de Historische Vereniging Werkendam en De Werken c.a.
voor deze J.M. Visser, voorzitter

copie: Gemeente Werkendam, t.a.v. de heer B.B. Visser